

Til Næringskomiteen

Alta, 12. april 2012

Innspill vedrørende Fiskeri- og Kystdepartementets Prop. 70 L (2011–2012) om endringer i deltakerloven, havressurslova og finnmarksloven

Dersom visse deler av forslagene til endring av norsk fiskerilovgivning blir fulgt opp, slik som foreslått i Fiskeri- og Kystdepartementets Prop. 70 L (2011–2012) om endringer i deltakerloven, havressurslova og finnmarksloven blir fulgt opp, innebærer dette at norsk fiskerilovgivning og fiskeriforvaltning blir etnifisert.

«Urfolk»?

I proposisjonen forutsetter Fiskeri- og kystdepartementet at samene eller de som er av samisk avstamning i Norge er et «urfolk», eller sagt på en annen måte: At de lever under slike betingelser at de må anses for å være en slik befolkningsgruppe som ILO konvensjon nr. 169 er ment å ivareta interessene til.

Etter vår mening kan ikke de i Norge som er av samisk avstamning, ansees for å være et «urfolk». Og med begrepet «urfolk» forstår vi; en befolkningsgruppe som lever under slike forhold som ILO konvensjon nr. 169 beskriver.

Vi vil i denne sammenhengen vise til norsk oversettelse av «Håndbok om ILO-KONVENSJON NR 169 OM URFOLK OG STAMMEFOLK (1989)», utgitt av ILO i 2003. Der kan man på side 7 lese blant annet at «**Kjennetegn ved urfolk inkluderer:- kultur og levemåte som er forskjellig fra de andre delene av den nasjonale befolkningen, f.eks. deres levebrød, språk, sedvaner o.l.**».

På side 24 kan man lese at: «**Urfolk og stammefolks skikker og tradisjoner er svært sentrale elementer i deres liv. De utgjør en integrert del av urfolk og stammefolks kultur og identitet og skiller seg fra det nasjonale fellesskapets skikker og tradisjoner. Dette kan inkludere å tilbe sine forfedre, religiøse eller åndelige seremonier, muntlige tradisjoner og ritualer som har blitt overlevert gjennom mange generasjoner. Mange seremonier involverer offer til ære for naturånder for å opprettholde balanse i naturen.**»

<http://www.e-pages.dk/grusweb/28/>

ILO-konvensjon nr. 169 er ikke ment å gjelde for slike befolkningsgrupper som er både integrert i det nasjonale fellesskapet, og slettes ikke for de som også er assimilert inn i det nasjonale fellesskapet.

De i Norge som er av samisk avstamning, har ikke et levesett eller livsanskuelse som skiller dem ut fra den øvrige befolkningen i Norge. Bare en liten del av de som er av samisk avstamning har samisk som

Etnisk og demokratisk Likeverd

hovedspråk/hjemmespråk. Denne befolkningsgruppen har ikke eller så godt som ikke, skikker og tradisjoner som **skiller** gruppen ut fra det nasjonale felleskapet. Dette er noe som kan observeres av alle som vil se etter.

Vi vil også påminne om at ingen offentlig utredning eller proposisjon har gått inn på «**den nåværende situasjonen**» når man har forutsatt at samene er for «urfolk» å regne. Man har holdt seg til den skjeve og ensidige innfallsvinkelen eller det ensidige kriteriet, om at samene bebodde områdene da grensene ble trukket.

Statlige rasediskriminerende ordninger?

Vi vil minne om at Statlige myndigheter har en særskilt plikt til å vurdere om samepolitiske ordninger (statlige lover, tiltak og praksis.) strider mot innholdet i «**FNs konvensjon til avskaffelse av alle former for rasediskriminering**» som ble vedtatt av FN i 1965 og ratifisert av Norge i 1970.

I Lov om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven) av 2005 ble konvensjonen i sin helhet gjort til norsk lov. For i § 2 i loven heter det blant annet at: «**De forente nasjoners internasjonale konvensjon 21. desember 1965 om avskaffelse av alle former for rasediskriminering skal gjelde som norsk lov.**»

I de innledende bemerkningene til konvensjonen heter det blant annet at FN "**på ny bekrefter at diskriminering mellom mennesker på grunn av rase, hudfarge eller etnisk opprinnelse er en hindring for vennskapelige og fredelige forbindelser mellom nasjonene og kan forstyrre freden og sikkerheten blant folkene og det gode forhold selv mellom personer som bor side om side i samme land,**"

Artikkel 1 heter det:

Pkt1. "**I denne konvensjon betyr uttrykket "rasediskriminering" enhver forskjellsbehandling, utelukkelse, innskrenkning eller begunstigelse på grunn av rase, hudfarge, avstamning eller nasjonal eller etnisk opprinnelse hvis formål eller virkning er å oppheve eller begrense anerkjennelsen av, nytelsen eller utøvelsen på like fot av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter på det politiske, økonomiske, sosiale, kulturelle eller hvilket som helst annet område av det offentlige liv.**"

Pkt 4. "**Særlige tiltak som settes i verk utelukkende for å sikre tilfredsstillende framgang for visse rasegrupper, etniske grupper eller individer som trenger slik beskyttelse som kan være nødvendig for å sikre at disse grupper eller individer på like vilkår skal kunne nyte og utøve menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, skal ikke anses som rasediskriminering forutsatt at tiltakene ikke fører til at det opprettholdes særlige rettigheter for forskjellige rasegrupper, og at de ikke fortsettes etter at de mål tiltakene tok sikte på, er oppnådd.**"

I denne sammenhengen vil vi også vise til NOU 1984:18 "Om samenes rettslige stilling". I sammendraget til denne utredningen kan man under punkt 1.69 "FNs konvensjon til bekjempelse av alle former for rasediskriminering" side 21, lese blant annet:

"Når det gjelder positiv diskriminering kan konvensjonen påpekes som støtte for å bruke slik forskjellsbehandling til å bringe samenes totale situasjon – noe som er særlig aktuelt på det kulturelle

området – opp på samme nivå som for andre norske statsborgere. I hvor stor grad man kan fortsette etter at dette nivået er nådd er uklart.”

På side 291 kan man lese at ”Konvensjonens tekst peker selv på at det går en grense for hvor langt en stat kan gå i positiv særbehandling. Art 2 para 2 som er sitert ovenfor avsluttes nemlig på følgende måte: ” Disse forholdsregler må ikke i noe tilfelle føre til at ulike eller særlige rettigheter opprettholdes for forskjellige rasegrupper etter at de mål tiltakene tok sikte på, er oppnådd.””

Problemstillingen reiser spørsmålet om at det kan være en fare for at samepolitiske lover og ordninger kan være rasediskriminerende, ble altså reist allerede i 1984 i en NOU som Stortinget har behandlet.

Prop. L 70 (2011–2012) foreslår en innføring av særlige samepolitiske, avstammingsrelaterte varige tiltak. Slike ordninger bryter etter vår mening med innholdet i «FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering».

Dersom Stortinget ikke vil vurdere om de foreslåtte lovendringer i Prop. L 70(2011 -2012) er rasediskriminerende, så forsømmer Stortinget seg på det groveste.

Vi må her minne om at en av bærebjelkene i den demokratiske ide, er at det ikke skal gjøres politisk forskjell på mennesker med utgangspunkt i avstamning. Dette fordi vi alle er uforskyldt når det gjelder hvem vi nedstammer fra.

Litt om selve lovforslaget

Man kan lese i Prop. L 70(2011-2012) at «Fiskeri- og kystdepartementet er ikkje einig med kystfiskeutvalet i deira vurdering av at det på bakgrunn av reglane i folkeretten om urfolk og historisk bruk, eksisterer ein rett til fiske for befolkninga i Finnmark. Departementet legg også til grunn at gjeldande reglar for regulering av og deltaking i fiskeria er i tråd med dei folkerettslege pliktene overfor samane som minoritet og urfolk.»

Allikevel så heter det i lovforslaget at

«§ 1 a Forholdet til folkeretten.

Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter.»

Vårt spørsmål er: Dersom det er slik at det ikke finnes en egen «urfolksrett» eller rett for minoriteter, til å fiske utenfor Finnmark eller andre steder i Norge; hva slags regler i folkeretten skal loven da anvendes i samsvar med? En slik lovformulering sier jo implisitt at det finnes en «urfolksrett» og minoritetsrett som er relevant, og som fiskeriforvaltningen må forholde seg til, på tross av at det tidligere i proposisjonsteksten hevdes at en slik folkerett ikke finnes.

Og blir en slik lovformulering vedtatt, så vil det i fremtiden garantert bli forfektet at formålsparagrafen implisitt slår fast at det finnes en relevant «urfolksrett» for fiskeriene som norske forvaltningsmyndigheter må forholde seg til. Lovformuleringen legger således opp til fremtidige misforståelser.

I L 70 (2011 - 2012) foreslås det også følgende:

Etnisk og demokratisk Likeverd

«§ 11 nytt sjette ledd skal lyde: I område som er omfatta av deltakerloven § 21 tredje ledd, skal det ved tildeling av kvotar av viltlevande marine ressursar, og ved andre former for regulering av desse ressursane, leggjast vesentleg vekt på samisk bruk og kva denne bruken har å seie for samiske lokalsamfunn.»

Det heter i proposisjonsteksten at det skal **«Legges vesentlig vekt på samisk bruk og hva denne bruken har å si for samiske lokalsamfunn»?**

For det første: Hva er «samisk bruk». Vi kjenner ikke til at det finnes noen som helst forskjell i bruk av marine ressurser mellom de som er av samisk avstamming, og de som ikke er av samisk avstamming, i de angivelig sjøsamiske områdene.

For det andre; hva betyr **«vesentlig vekt på»?** Dette kan ikke innebære annet enn at «det samiske» skal gis en klar forrang når myndighetene fiskeriforvalter.

Dersom Stortinget vedtar dette, så vil det være å innføre en permanent etnisk/avstammingsrelatert forrang for «det samiske» i fiskeriforvaltningen. Etter vår mening vil det i så tilfelle, bryte med innholdet i «FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering».

I forslag til § 8 b heter det at **«Departementet kan opprette ei fjordfiskenemnd for Finnmark, Troms og Nordland. Sametinget og dei tre fylkeskommunane skal ha rett til å nemne opp medlemmer til nemnda. Departementet kan gje nærare reglar om samansetjinga av fjordfiskenemnda og kva for oppgåver ho skal ha.»**

En underlig lovtekst: **«Departementet kan(!) opprette en fjordfiskenemd...»** Men det er jo intet i dagens lovverk som forbyr at det opprettes en slik nemd, så hvorfor en slik lovtekst?

Dernest: Dersom det blir opprettet en slik nemd, og sammensetningen av denne nemnda blir avstammingsrelatert, ved at for eksempel Sametinget skal være representert der så vil, etter vår mening, en slik nemdsammensetning bryte med innholdet i «FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering».

Det heter også i Prop. L 70 (2011-2012) at **«Ein legg samtidig opp til ein eigen prosess for å få på plass ein rammeavtale mellom Fiskeri- og kystdepartementet og Sametinget om konsultasjonar som gjeld fiskerispørsmål.»**

Dette vil i så tilfelle være å innføre et formidabelt og permanent, avstammingsrelatert politisk privilegium i fiskeriforvaltningen. Hele det politiske miljøet i Nord-Norge blir om dette følges opp, satt på gangen, ved at det innføres jevnlig, lukkede konsultasjoner/forhandlinger mellom det rikspolitiske organet Fiskeridepartementet og det rikspolitiske organet Sametinget. Også en slik ordning bryter etter vår mening med «FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering» - og være udemokratisk.

Etnisk og demokratisk Likeverd

Med vennlig hilsen
Etnisk og demokratisk likeverd

Turid M. Bjørnstrøm
Leder

turid@edl.no
918 37 913